

Franse opstand begint met bier en braadworst

Nergens in Europa groeit het onbehagen onder werknemers zo hard als in Frankrijk. Nergens ook zijn die zo loyaal. Managers zijn niet meer veilig. Het woord revolutie valt zelfs.

**Door onze correspondent
RENÉ MOERLAND**

CLAIROIX, 15 MEI. Opstand in Frankrijk smaakt naar bier en gebraden vlees. Voor de ingang van de bandenfabriek van Continental in het Noord-Franse Clairoux, op een uurtje rijden van Parijs, liggen hardnekkige worsten op het vuur. Ze sudderen door wanneer het regent. De rookwolken laten zich niet verstoren door de langs denderende vrachttreinen, die om de paar minuten het geroezemoes doorbreken van zo'n tweehonderd stoere arbeiders die hier, beplakt met oranje stickers, kletsen, lachen, drinken, wachten.

Welkom bij de ‘Conti’s’, die al twee maanden actie voeren tegen de aangekondigde sluiting van hun fabriek (1.120 banen). Ze gelden intussen als de aanvoerders van de overkokende Franse woede over de economische crisis. Maar hoe houd je dat vol, twee maanden actie?

„Hé”, roept Pascal Delattre (47) tegen een passerende kameraad die met zoenende echtgenote voorbijkomt, „ik kan dat beter hoor!” „Dacht ik niet”, zwaait de collega laconiek. Delattre, die het na 21 jaar trouwe dienst bij Continental heeft geschopt tot *agent polyvalent* – invaller, voor welke functie op de vloer dan ook – haalt zijn schouders op. „Een beetje geinen, zo houden wij de moed erin. Zo voorkomen we dat we al te somber worden.”

Nergens in Europa loopt de sociale onvrede de laatste maanden zo hoog op als in Frankrijk. In een

tiental bedrijven door het hele land zijn directeuren de afgelopen maanden gegijzeld door werknemers. Vaak bij buitenlandse bedrijven: het Duitse Continental, het Amerikaanse Caterpillar, 3M, het Japanse Sony. Bestuurskamers werden vernield. Tv-camera's toegeschreeuwd. Sommigen voorspellen een opstand. Volgens ex-premier De Villepin dreigt een „revolutionair risico”. Ex-presidentskandidate Ségolène Royal herkent in Frankrijk 2009 de stemming van het land van vlak voor de grote revolutie van 1789.

Maar vakbondsleiders relativeren de toestand. „Het zijn zijn losstaande incidenten”, meent voorzitter Bernard Thibault van de grootste vakbond CGT, wiens tegenwoordigers meestal vooraan staan in de strijd. De CGT houdt zorgvuldig afstand van leider Olivier Besancenot van de Nieuwe Antikapitalistische Partij (NPA), die oproept tot het coördineren van een opstand tegen het kapitalisme. Toen graafmachinefabrikant Caterpillar bij Grenoble deze week bekendmaakte ondanks een gijzeling vast te houden aan 770 ontslagen, noemde Besancenot de ex-gijzelden „honden”.

De Conti's klagen niet over vakbonden, en politieke partijen zien ze niet, zegt Pascal Delattre. Maar revolutie? „Dat zou best kunnen met ons. Wij beginnen nu ook te demonstreren voor andere bedrijven. We voeren de strijd aan.”

In het versplinterde sociale verzet van de afgelopen maanden komt één term steeds terug. Bij Pascal Delattre staat het op zijn T-shirt: weg met de *patron voyou*. De schurkenbaas. Delattre heeft geen politiek programma. Hij is alleen wanhopig, en boos.

Wat Delattre het meest steekt, zegt hij, is de manier waarop de directie hem de laan uitstuurt. „Onze directie heeft ons verraden.”